

LAUSUNTO

Helsinki 23.9.2026

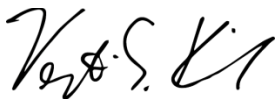
Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE97/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 102 §:n muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystoiminnan vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 60 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, kaarina.tamminiemi@soste.fi, 040 5774614

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuultavaksi hallituksen esityksestä. SOSTE pitää hallituksen esityksen tavoitteita kannatettavina. Esityksellä vahvistetaan lääkehoitoa koskevan tiedon saatavuutta tiedonkulkua eri toimijoiden välillä sekä mahdollistetaan nykyistä kattavamman ja ajantasaisemman Kanta-lääkityslistan hyödyntäminen.

Lääkehoidon turvallinen ja tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää, että lääkehoitoon osallistuvilla ammattilaisilla on käytettävissään riittävät ja ajantasaiset tiedot henkilön lääkityksestä. Tämä on erityisen tärkeää paljon palveluja käyttäville sekä haavoittuvassa oleville ihmisille, joiden palvelukokonaisuuteen voi osallistua useita sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita.

SOSTE pitää tärkeänä, että lääkehoidon tiedonhallintaa kehitetään kokonaisuutena ja että eri toimijoilla on mahdollisuus hyödyntää samaa ajantasaista tietopohjaa.

Uudistuksessa tulee yhdistää kaksi näkökulmaa: ammattilaisilla on käytössään oikea ja ajantasainen tieto ja ihmisillä itsellään on mahdollisuus ymmärtää omaa lääkehoitoaan koskevat tiedot ja seurata oman lääkityksensä kokonaisuutta.

SOSTE pitää tärkeänä, että

- lääkitystiedot kirjataan yhdenmukaisesti, laadukkaasti ja ajantasaisesti
- sosiaalihuollolla on mahdollisuus hyödyntää lääkitystietoa
- sosiaalihuollon käyttöönottoon turvataan riittävät resurssit, toimivat tietojärjestelmät ja koulutus
- potilaan ja asiakkaan oikeudet toteutuvat ja kielto-oikeuden poikkeukset ovat tarkkarajaisia
- asiakkaalla on mahdollisuus saada tietoa itseään koskevista merkinnöistä
- Kanta-lääkityslistan tiedot ovat kansalaisille ymmärrettäviä ja saavutettavia

Lääkityslistan tietojen laatu

SOSTE kannattaa myös itsehoitovalmisteita sekä lääkehoidon tarkistus- ja huomiomerkintöjä koskevien tietojen hyödyntämistä osana lääkehoidon kokonaisuutta. Itsehoitovalmisteiden huomioiminen on tärkeää, koska ne voivat vaikuttaa muuhun lääkitykseen.

Tietojen lisääminen edellyttää kuitenkin selkeitä ja yhdenmukaisia kirjaamiskäytäntöjä. Erityisesti tulee määritellä, mitä itsehoitovalmisteista kirjataan, kuka tiedon kirjaa ja miten tiedon ajantasaisuus varmistetaan. Muutoin vaarana on, että lääkityslistasta muodostuu sisällöltään vaihteleva eikä se anna luotettavaa kuvaa henkilön lääkehoidosta. SOSTE muistuttaa vuoden 2025 lausuntonsa mukaisesti lainsäädännön ristiriidasta itsehoitolääkkeiden kirjaamistavoitteiden ja myyntikanavien laajentamisen välillä. Koska

itsehoitolääkkeiden myynti apteekkien ulkopuolella ei välitä tietoa Kanta-järjestelmään eikä myyntipaikoilla ole sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, valtakunnallisen lääkityslistan kattavuuteen syntyy merkittävä katvealue.

Sosiaalihuollon tiedonsaantioikeus

SOSTE kannattaa sosiaalihuollon palvelunantajien tiedonsaantioikeuden laajentamista koskemaan myös reseptikeskukseen tallennettuja muita lääkehoitoa koskevia merkintöjä kuin lääkemääräyksiä.

Lääkehoito toteutuu osana ihmisen arkea. Sosiaalihuollon ammattilaiset voivat olla keskeisessä asemassa esimerkiksi silloin, kun henkilöllä on vaikeuksia lääkityksen toteuttamisessa tai palvelujen yhteensovittamisessa. Ajantasainen lääkitystieto voi parantaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten turvallisuutta ja palvelujen jatkuvuutta.

Lääkitysturvallisuus ei saa katketa sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnassa.

Sosiaalihuollon käyttöönottovelvoite edellyttää riittäviä tietojärjestelmiä, koulutusta, ohjeistusta ja resursseja. On myös huolehdittava siitä, ettei käyttöönotto lisää tarpeettomasti ammattilaisten hallinnollista työtä tai päällekkäistä kirjaamista.

Potilaan ja asiakkaan oikeudet

Ymmärrämme lääkitysturvallisuuteen liittyvät perusteet sille, että potilaan kielto-oikeutta rajoitetaan tietyissä tilanteissa. Poikkeusten tulee kuitenkin olla tarkkarajaisia ja niiden perusteiden asiakkaalle ymmärrettäviä.

Kun asiakkaasta tallennetaan lääkitystä koskevaa tietoa valtakunnalliseen järjestelmään, asiakkaalla tulee olla riittävät mahdollisuudet saada tietoa itseään koskevista merkinnöistä ja niiden käyttötarkoituksesta.

Lääkityslista on myös kansalaisen palvelu

Kanta-lääkityslistaa tulee kehittää paitsi ammattilaisten työvälineenä myös kansalaisen omana palveluna. Ihmisen tulee voida ymmärtää, mitä lääkkeitä hänelle on määrätty, mitkä lääkkeet ovat käytössä ja mitä lääkitystä koskevat merkinnät tarkoittavat.

Tietojen tulee olla selkeitä ja saavutettavia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää iäkkäisiin, toimintarajoitteisiin ja muihin henkilöihin, joille digitaalisten palvelujen käyttö voi olla vaikeaa. Tarvittaessa ihmisen tulee saada tukea oman lääkitystietonsa ymmärtämiseen.